

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 6.3.2002
KOM(2002) 124 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL DET EUROPÆISKE RÅD

Status over indførelsen af eurosedler og -mønter

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL DET EUROPÆISKE RÅD

Status over indførelsen af eurosedler og -mønter

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning: overgangen til euro har været en stor succes	4
2.	Forløbet af transaktionerne	5
2.1.	Status over transaktionerne i forbindelse med forhåndsdistribution og videredistribution	5
2.1.1.	Forhåndsforstyrning af bankerne.....	5
2.1.2.	Videredistribution til de erhvervsdrivende.....	7
2.1.3.	Forhåndsdistribution af mønter til borgerne	8
2.1.4.	Samlet status over forhåndsdistributionen	9
2.2.	Distribution af sedler og mønter i januar 2002	9
2.2.1.	Forsyning med sedler via pengeautomater.....	10
2.2.2.	Hævning og veksling i pengeinstitutterne.....	10
2.2.3.	De handlendes byttepenge.....	11
2.3.	Anvendelse af euro ved kontantbetalinger	11
2.4.	Indlevering af de gamle nationale valutaer	12
3.	Andre spørgsmål i forbindelse med indførelsen af eurosedler og -mønter	14
3.1.	Prisstabilitet i forbindelse med overgangen til euro.....	14
3.2.	Transaktionernes sikkerhed.....	15
3.3.	Kvaliteten af eurosedler og -mønter.....	15
3.4.	Forfalskning	16
3.5.	Tilpasning af salgsautomater.....	16
3.6.	Indførelse af euroen i redjelande.....	17
4.	Borgernes reaktioner på euroen	18
4.1.	Vurdering af effektiviteten af forberedelserne til indførelsen af euroen.....	18
4.2.	Borgernes fortrolighed med anvendelsen af euroen.....	18
4.3.	Borgernes generelle vurdering af overgangen til euro	20
5.	SMV'ernes omstilling til euroen	22

5.1.	SMV'ernes forberedelse pr. 1. januar 2002.....	22
5.2.	De praktiske vanskeligheder i forbindelse med overgangen til euro	23
5.3.	Samlet vurdering af overgangen til euro.....	23
6.	Bilag.....	24

1. INDLEDNING: OVERGANGEN TIL EURO HAR VÆRET EN STOR SUCCES

Indførelsen af eurosedler og -mønter er den største pengeombytning i historien. EU har klaret denne udfordring og sikret en problemfri overgang. De lande, der deltager, har fremstillet 15 mia. sedler og 51 mia. mønter og derefter i de første uger af 2002 distribueret ca. 8 mia. sedler og 38 mia. mønter til 218 000 banker og posthuse, 2,8 mio. handlende og 302 mio. borgere i tolv forskellige lande. De har ligeledes på få uger måttet trække en stor del af de 9 mia. sedler og 107 mia. mønter i national valuta tilbage.

Denne store succes kan tilskrives den kompetente og grundige forberedelse, som medlemsstaterne, de europæiske institutioner (ECB og Europa-Kommissionen), de nationale centralbanker, de finansielle institutioner, de erhvervsdrivende, ordensmagten, pengetransportfirmaer har gennemført samt borgernes aktive og begejstrede deltagelse, uden hvilken transaktionen og den hurtige distribution af euroen ikke ville have været mulig. De europæiske borgere har accepteret den nye valuta hurtigt og med begejstring, og de købte i vidt omfang møntsæt før den 1. januar og skaffede sig hurtigt eurosedler gennem pengeautomater og banker. Fra uddannelse af kassemedarbejdere til særlige programmer for svage befolkningsgrupper har der været tale om en systematisk forberedelse. Medlemsstaternes finansministre har på afgørende vis støttet og stimuleret de økonomiske aktører. Den Europæiske Centralbank har sikret en effektiv koordinering af de nationale centralbankers indsats. Kommissionen har i hele processen spillet en vigtig igangsættende og koordinerende rolle for deltagerlandenes indsats ved at målrette forberedelsen gennem henstillinger og forslag (navnlig henstilling af 11. oktober 2000 og meddelelserne af henholdsvis den 3. april og den 10. oktober 2001)¹ og etablere netværk bestående af de nationale forvaltnings projektlejere og finansministeriernes informationschefer. Kommissionen har ligeledes været et centralt informationssted i hele overgangsperioden takket være et europæisk net til hurtig varsling, som Kommissionen har oprettet.

For at forberede og ledsage denne transaktion er der gennemført særlig lange og omfattende oplysningskampagner. Det samlede budget for perioden 1996-2001 for de nationale oplysningskampagner, som er delvist medfinansieret af Europa-Kommissionen, andrager 321 mio. EUR. (dvs. 1,05 EUR pr. indbygger). Eurosystemet har ligeledes gennemført en omfattende kampagne med et budget på 80 mio. EUR. Hvis man dertil lægger den indsats, der er gjort af banker og faglige organisationer, er der i alt brugt over en halv mia. EUR til oplysning af borgerne og de økonomiske aktører.

Denne betydelige indsats fra alle de økonomiske og institutionelle aktørers side har båret frugt, idet overgangen til euroen er forløbet uden problemer. Pengeombytningen skete således hurtigere end oprindeligt forventet (Rådet havde i 1999 sat det som et mål at gennemføre størstedelen af transaktionen på fjorten dage) men i overensstemmelse med forudsigelserne i Kommissionens meddelelse fra oktober 2001, idet de fleste betalinger foregik i euro allerede ved udgangen af den første uge af januar, og ved udgangen af den anden uge var der kun en ubetydelig mængde nationale valutaer i omløb.

Ti år efter undertegnelsen af Maastricht-traktaten er euroen blevet en del af borgernes dagligdag. Den succesfulde overgang viser institutionernes evne til at fuldføre et vanskeligt projekt og er et optimistisk varsel for den fortsatte europæiske integration. Erfaringen er

¹ Henholdsvis C (2000) 2985, KOM (2001) 190 og KOM (2001) 561.

ligeledes en vigtig inspirationskilde for de kommende deltagerlande, hvor der er pustet nyt liv i debatten om deltagelse i euroen.

Formålet med denne meddelelse er at give en detaljeret oversigt over transaktionerne i forbindelse med den faktiske indførelse af euroen og resumere resultatet af eurobarometerundersøgelserne om, hvordan borgerne og virksomhederne opfatter overgangen til den nye valuta. Følgende vil blive analyseret:

- forløbet af indførelsen af eurosedler og -mønter
- spørgsmål i forbindelse med eurosedler og -mønter (prisstabilitet, forfalskning, produktionskvalitet, transaktionernes sikkerhed og tilpasningen af salgsautomater)
- borgernes reaktion på eurosedler og -mønter
- de små og mellemstore virksomheders erfaringer med overgangen.

2. FORLØBET AF TRANSAKTIONERNE

Fire forhold kræver særlig opmærksomhed:

- forhåndsdistribution af eurosedler og -mønter og videredistribution
- udbredelse og distributionskanaler for den nye valuta i de første dage af 2002
- anvendelse af euroen ved kontantbetalinger
- tilbagetrækningen af de gamle nationale valutaer.

2.1. Status over transaktionerne i forbindelse med forhåndsdistribution og videredistribution

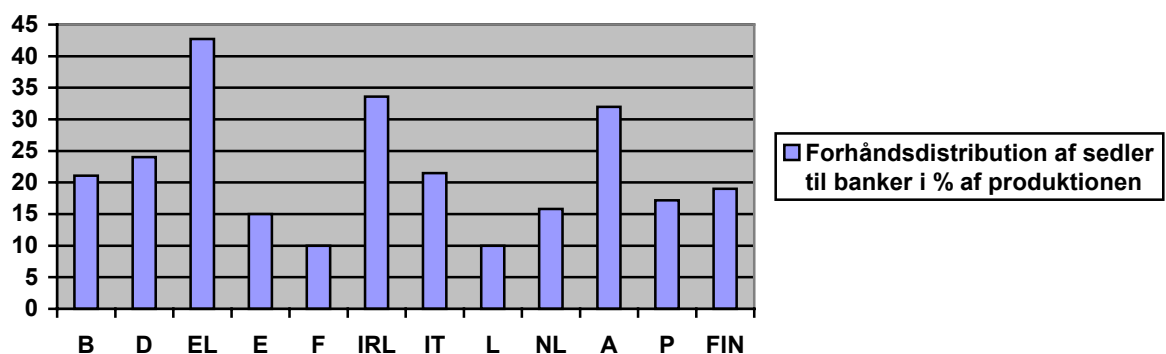
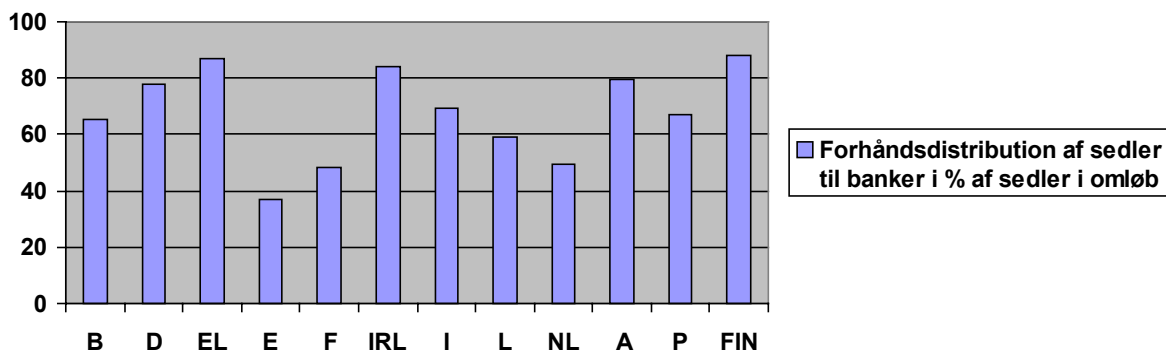
Det europæiske regelsæt gav mulighed for forhåndsdistribution og videredistribution af eurosedler og -mønter til de erhvervsdrivende fra september 2001 og forhåndsforsyning af privatpersoner med euromønter fra midten af december måned. Hver enkelt stat kunne imidlertid frit fastsætte en startdato for transaktionerne inden for denne tidsramme.

2.1.1. Forhåndsforsyning af bankerne

Forhåndsforsyningen af bankerne forløb uden problemer. Forhåndsforsyningen antog et omfang, der i det store og hele svarede til forventningerne. Bankerne (og nu og da posthusene) modtog fra september euromønter i Belgien, Irland, Frankrig, Italien og Portugal. Fra samme tidspunkt modtog de i Tyskland, Spanien, Luxembourg, Østrig og Finland både eurosedler og -mønter. De portugisiske banker modtog sedler fra oktober måned, og Grækenland valgte i samme periode at distribuere sedler og mønter. De belgiske, spanske, irske og italienske banker modtog sedler fra november måned, og de franske og nederlandske² banker i december.

² De nederlandske banker kunne imidlertid efter anmodning få sedler tidligere. Banker og store forretninger havde ligeledes en vis fleksibilitet i Frankrig.

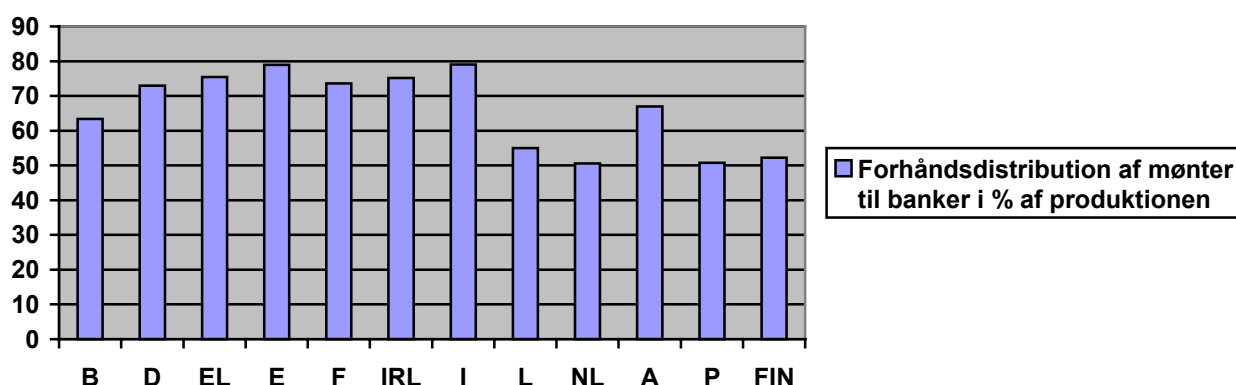
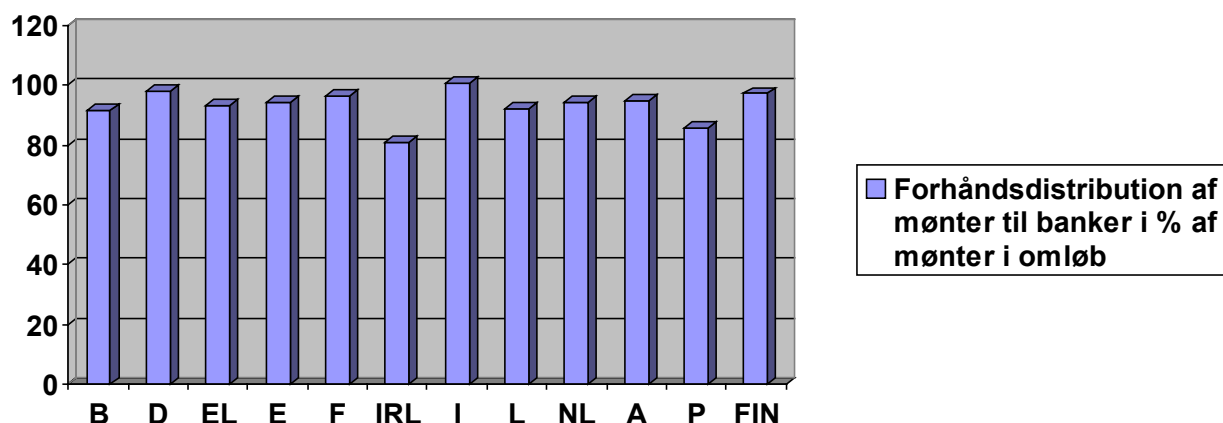
Ifølge Den Europæiske Centralbank havde bankerne i alt pr. 31. december modtaget 132,1 mia. EUR i sedler, svarende til 21 % af den samlede produktion og 67 % af værdien af seddelomløbet³. Disse gennemsnit dækker imidlertid over en meget mere kompleks situation, idet bankernes ordrer i visse lande var meget store (f.eks. Grækenland, Irland, Østrig ...) og mere beskedne i andre (f.eks. Frankrig, Spanien, Nederlandene), som det fremgår af nedenstående to tabeller. Seddelforsyningerne gjorde det muligt at imødekomme næsten alle ordrer.

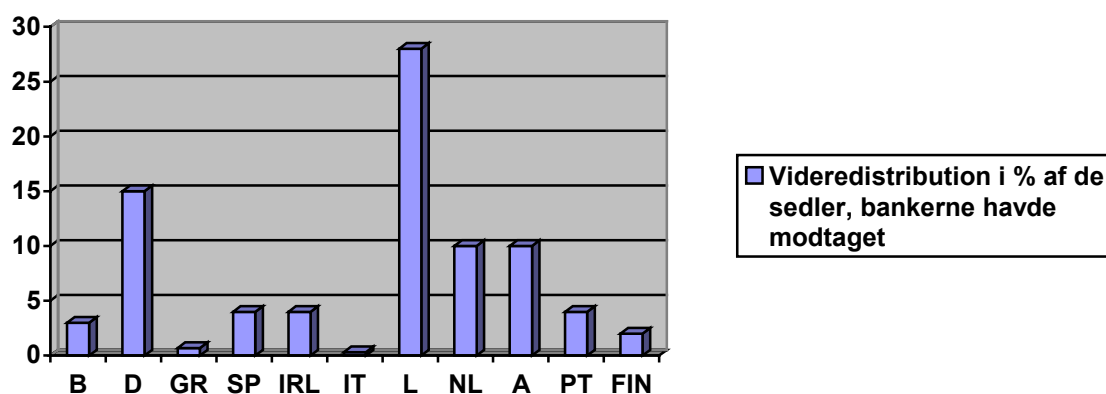
Forhåndsfor­syningen af bankerne med møn­ter var for­holds­mæs­sig meget større end seddelfor­syningen. Således modtog pengeinstitutterne mellem september og december, hvad der svarer til 73 % af den samlede produktion (kvantitativt)⁴ og 96,3 % af de møn­ter, der var i om­løb i midten af januar. Forskellen mellem staterne er ligeledes mindre. Bankernes ordrer er generelt blevet imødekommet uden problemer.

³ I procent af værdien af de eurosedler, der var i omløb pr. 15. januar 2002.

⁴ Kilde: ECB.

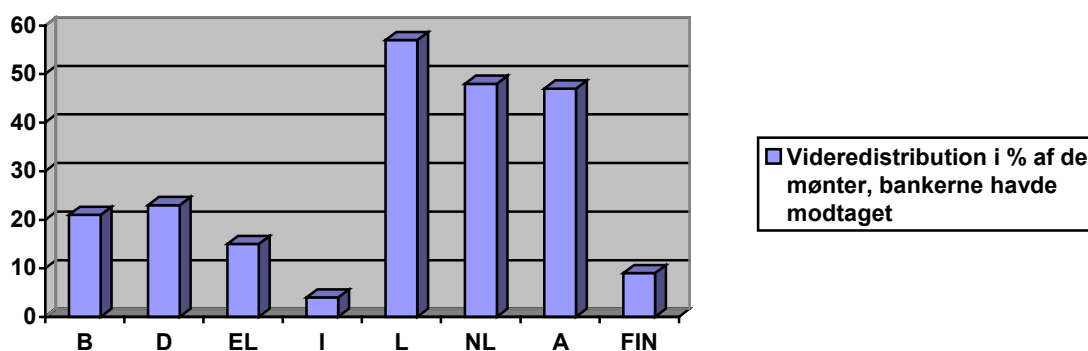

2.1.2. Videredistribution til de erhvervsdrivende

Vidervedistributionen af sedler begyndte i september i Tyskland, Luxembourg og Østrig, i november i Irland og i december i de øvrige lande (mønterne var imidlertid til rådighed allerede fra september i Irland, oktober i Italien og november i Grækenland). Den mulighed, som ECB havde givet virksomhederne, for allerede fra september måned at lade sig forhåndsforstyrne med mindre mængder af sedler og mønter med henblik på at uddanne kassemedarbejderne var ikke nogen stor succes, uden tvivl fordi der blev gjort meget lidt reklame for denne mulighed.

Som Kommissionen allerede nævnte i meddelelse af 10. oktober 2001⁵ har deltagelsen af de 2,8 mio. erhvervsdrivende i euroområdet i videredistributionen i det store og hele været meget uensartet. Det skyldes navnlig den hyppige mangel på tilskyndelsesforanstaltninger og visse landes indførelse af uforholdsmæssigt store bøder i tilfælde af tab eller for tidlig udsendelse af sedler⁶. I gennemsnit har bankerne kun videredistribueret (udtrykt i værdi) 9 % af de modtagne sedler⁶. Bortset fra Luxembourg er det interessant at konstatere, at de lande, der har opnået de bedste resultater, er de lande, der har indført tilskyndelsesforanstaltninger og/eller nedsat de logistiske krav (f.eks. Tyskland, Irland, Nederlandene, Østrig⁷). Antallet af forhåndsforsynede erhvervsdrivende svinger meget fra land til land. Således er næsten alle irske erhvervsdrivende og 90 % af de nederlandske erhvervsdrivende blevet forhåndsforsynet, mens under 10 % af de italienske erhvervsdrivende er blevet forhåndsforsynet.

Resultaterne er generelt en smule bedre for mønternes vedkommende. Her videredistribuerede bankerne en stor mængde af de mønter, de lå inde med, dog med store forskelle fra land til land.

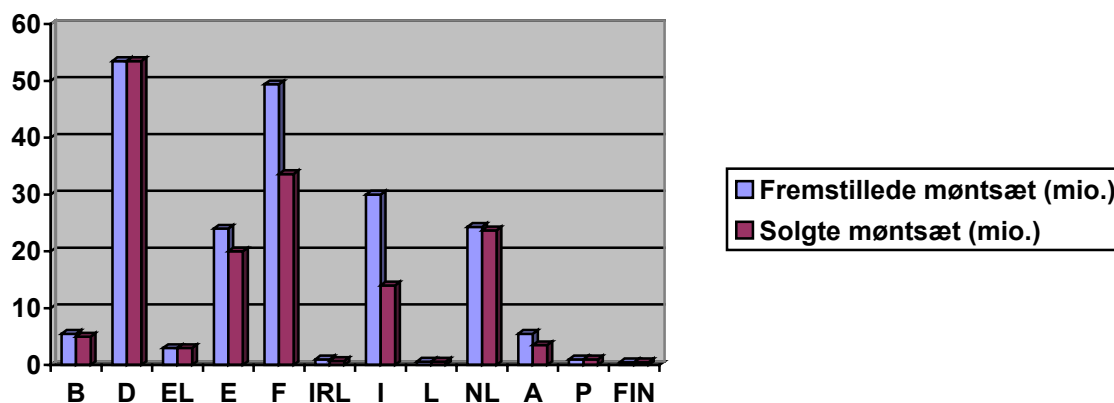
2.1.3. Forhåndsdistribution af mønter til borgerne

Alle lande solgte fra midten af december små møntsæt, hvis gennemsnitlige værdi var 10,71 EUR (værdierne svinger fra 3,88 EUR i Finland til 15,25 EUR i Frankrig). Det var borgernes første fysiske kontakt med euroen, og møntsættene vakte stor begejstring i samtlige deltagerlande. Der var en sådan trængsel i de første åbningstimer i banker, på posthuse og andre salgssteder, at totredjedele af samtlige møntsæt blev solgt på under en uge, og der var i visse lande udsolgt efter 48 timer.

⁵ KOM (2001) 561 endelig. Anden rapport om forberedelserne til indførelsen af eurosedler og -mønter.

⁶ Kilde: ECB. NB: Forsyningen af nogle af de store forretninger er da blevet foretaget direkte af landets centralbank.

⁷ Eurosystemets oplysninger mangler for Frankrigs vedkommende, dvs. oplysninger om videredistribution af sedler og videredistributionen af mønter i Frankrig, Spanien, Irland og Portugal.

De europæiske borgere købte i alt 150 329 000 møntsæt bestående af 4 280 585 000 mønter (dvs. gennemsnitlig 14 mønter pr. person) til en samlet værdi af 1,65 mia. EUR. Det samlede antal solgte møntsæt udgør 11 % af de euromønter, der var i omløb ved udgangen af januar måned. I flere lande (Tyskland, Portugal, Finland, Luxembourg ...) var der en sådan efterspørgsel, at bankerne fik tilladelse til selv at sammensætte møntsæt eller sælge af deres lager af mønter. Resultatet af salget af møntsæt er således i det store og hele meget tilfredsstillende. I alt blev 150 af de 192 mio. møntsæt solgt, dvs. gennemsnitlig 78 %.

I modsætning til den frygt, som nogle markedsdeltagere havde givet udtryk for, er det interessant at bemærke, at ud over nogle enkelte eksempler på brug af mønter i automater, respekterede borgerne fuldstændig forbudet mod at bruge mønterne før den 1. januar 2002. Der er kun registreret 77 forsøg på brug af eurosedler og -mønter før den 1. januar 2002, hvilket er et ganske ubetydeligt tal i forhold til de milliarder af eurosedler og -mønter, der var udleveret.

2.1.4. Samlet status over forhåndsdistributionen

Ifølge ECB blev der i alt forhåndsdistriberet 6 mia. sedler (svarende til 40 % af de fremstillede sedler) til en samlet værdi af 132 mia. EUR og 37,5 mia. mønter (svarende til 73,5 % af de fremstillede mønter) til en samlet værdi af 12,4 mia. EUR.

Disse resultater er endnu mere slående, når de sammenlignes med den mængde euro, der var i omløb i begyndelsen af februar 2002, idet gennemsnitlig 80 % af sedlerne (i mængde) og 97 % af mønterne anvendt til dette formål var blevet forhåndsdistriberet inden januar måned.

Forhåndsdistributionens heldige udfald var et afgørende bidrag til den hurtige start for transaktioner i euro i begyndelsen af 2002.

2.2. Distribution af sedler og mønter i januar 2002

Distributionen af den nye valuta er væsentligst sket ad tre kanaler⁸ :

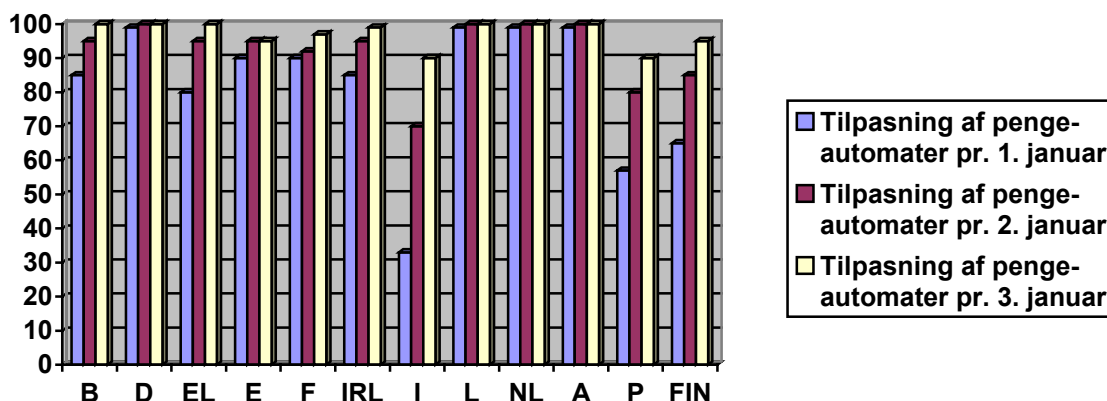
- hævning i pengeautomater
- hævning i pengeinstitutter (banker og posthuse)

⁸ Af andre kanaler kan f.eks. nævnes ugentlige kontantudbetalinger af sociale ydelser i Irland eller kontantudbetalinger af pensioner i Italien.

- byttepenge i forretninger.

2.2.1. Forsyning med sedler via pengeautomater

Gennemsnitlig 80 % af automaterne var tilpasset euroen fra den 1. januar 2002. Transaktionen forløb teknisk set godt⁹. Det gik meget stærkt i hele euroområdet fra 90 % den 2. januar til 97 % den 3. januar. Allerede fra den 4. januar blev der fra næsten alle automater kun distribueret euro. Det skal bemærkes, at ikke-tilpassede automater ofte i de første dage fortsatte med at distribuere den gamle nationale valuta - navnlig i Italien og Finland - hvilket midlertidigt gjorde det vanskeligere for de handlende at give tilbage i euro.

Kilde: Finansministerierne.

Hævningerne i automaterne var meget betydelige i den første uge af januar på grund af borgernes entusiasme og nysgerrighed over for den nye valuta. Samlet blev der i syv lande (Nederlandene, Italien, Frankrig, Tyskland, Østrig, Portugal og Belgien) foretaget over 25 mio. hævnninger på 48 timer. Resultatet er navnlig bemærkelsesværdigt i Nederlandene, hvor der i alt blev foretaget over 5 mio. hævnninger den 1. og 2. januar (dvs. ca. hveranden person på over 15 år foretog en hævning). Antallet af hævnninger forblev højt i hele euroområdet indtil midten af den anden uge i januar, hvor de begyndte at falde og derefter igen fandt det normale niveau. Takket være den logistik, som bankerne havde indført, blev der ikke konstateret alvorlige problemer med opfyldning af pengeautomaterne.

2.2.2. Hævning og veksling i pengeinstitutterne

Normalt sikrer pengeautomaterne (udtrykt i mængde) ca. 70 % af forbrugernes forsyning med sedler, og hævnningerne i pengeinstitutterne spiller normalt en beskednen rolle. Det var ikke tilfældet i de første ti dage af januar, idet forbrugerne henvendte sig massivt i de 218 000 banker og posthuse for at hæve euro eller veksle deres gamle nationale valuta, hvilket gav anledning til køer. I flere lande (f.eks. Tyskland, Spanien...) var forsyningen med euro direkte i banker og på posthuse endda mængdemæssigt større end forsyningen via automater. Tilstrømningen begyndte allerede den 1. januar i de lande, hvor bankerne var åbne (Tyskland, Spanien, Luxembourg) og begyndte først at falde tilbage til det normale niveau ved udgangen af den anden uge. En række forbrugere henvendte sig ved skranken for at få vekslet små

⁹ De eneste registrerede hændelser var en blokering på 90 minutter af pengeautomaterne i Østrig den 2. januar og enkelte vanskeligheder i de første dage med distributionen af 5-eurosedler i 10 % af de tyske pengeautomater.

beløb. De lange køer fik nu og da visse banker til at begrænse vekslingen til deres egne kunder.

2.2.3. De handlendes byttepenge

At give tilbage udelukkende i euro betød i de første dage af 2002 en meget kraftig stigning i de handlendes kassebeholdning, da de ikke kunne anvende den nationale valuta, forbrugerne kom med, som byttepenge. Forretningerne, navnlig de store, overholdt stort set de europæiske og nationale henstillinger om udelukkende at give tilbage i euro, selv om de små handlende i de første dage ofte havde en tendens til at give tilbage i samme valuta, som den valuta forbrugeren betalte med.

Forsyningen af de handlende med eurosedler og -mønter var stram i den første uge, da et stort antal forbrugere betalte deres småindkøb med store sedler og på grund af begrænset kapacitet hvad angår pengetransport (for de store forretningers vedkommende) og lange køer i bankerne (for de små forretningers vedkommende). De 7 585 pengetransporter, der kører i euroområdet, arbejdede således på højtryk for at undgå manglende forsyninger med euro. Takket være en stor indsats fra bankernes og de erhvervsdrivendes side har der kun været få eksempler på mangel på visse sedler eller mønter. Det har ikke været forstyrrende for handelen og kun midlertidigt ændret byttepengenes sammensætning. Nogle stater har endvidere indført mekanismer, der giver mulighed for afhjælpe en eventuel mangel på visse sedler og mønter. Således modtog Portugals centralbank 30 mio. 10-eurosedler og 30 mio. 5-eurosedler fra Eurosystemets centrale reserve, den spanske centralbank modtog ligeledes 37 mio. 10-eurosedler. Frankrig købte i midten af december 100 mio. 50-cent mønter i Spanien.

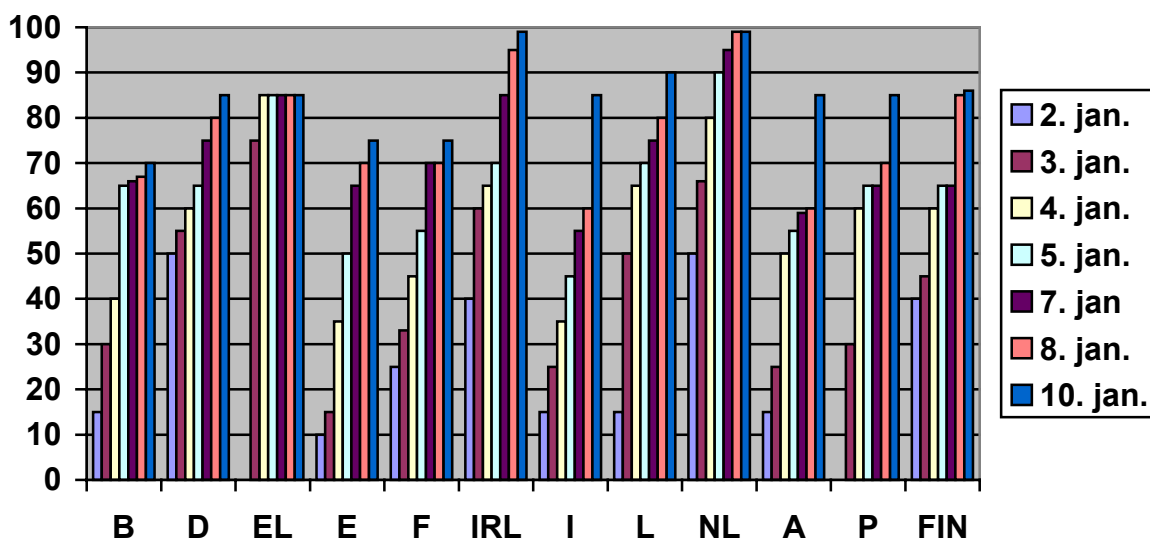
Kombinationen af disse tre kanaler (automater, banker og posthuse samt byttepenge) muliggjorde en meget hurtig distribution af euroerne blandt hele befolkningen. Således havde de fleste borgere allerede ved udgangen af den første uge i januar eurosedler og -mønter i hånden.

2.3. Anvendelse af euro ved kontantbetalinger

I de første dage af januar var der en midlertidig afbrydelse i forbrugernes forsyning med euro og anvendelsen af euro i de løbende transaktioner. Borgerne forsøgte først at bruge de nationale valutaer, før de brugte euro. Der kunne naturligvis kun være tale om et overgangsfænomen, da automaterne og bankerne udleverede euro, og de handlende gav tilbage i euro. Det økonomiske kredsløb løb således hurtigt tør for de gamle nationale valutaer, og de handlende og bankerne spillede i den henseende rollen som "støvsugere".

Euroens andel af kontantbetalingerne lå i gennemsnit på omkring 20 % ved slutningen af den 2. januar, 40 % ved slutningen af den 3., 55 % ved slutningen af den 4., 66 % ved slutningen af den 5., 75 % ved slutningen af den 7., 85 % ved slutningen af den 10., 92 % ved slutningen af den 12. og 95 % ved slutningen af den 16. Denne meget hurtige stigning i betalingerne i euro sammen med visse store forretningers særlige foranstaltninger (flere åbne kasser, støttepersonale ved kasserne ...) gjorde det muligt at undgå lange køer i forretningerne. Lørdag den 5. januar var i den henseende en nøgledag, men testen forløb vel i samtlige deltagerlande med køer på et normalt niveau. Dette forhold ændredes ikke, da udsalget begyndte.

Euroens andel af de samlede kontantbetalinger

Kilde : Finansministerierne og de store forretninger. Oplysningerne er vejledende.

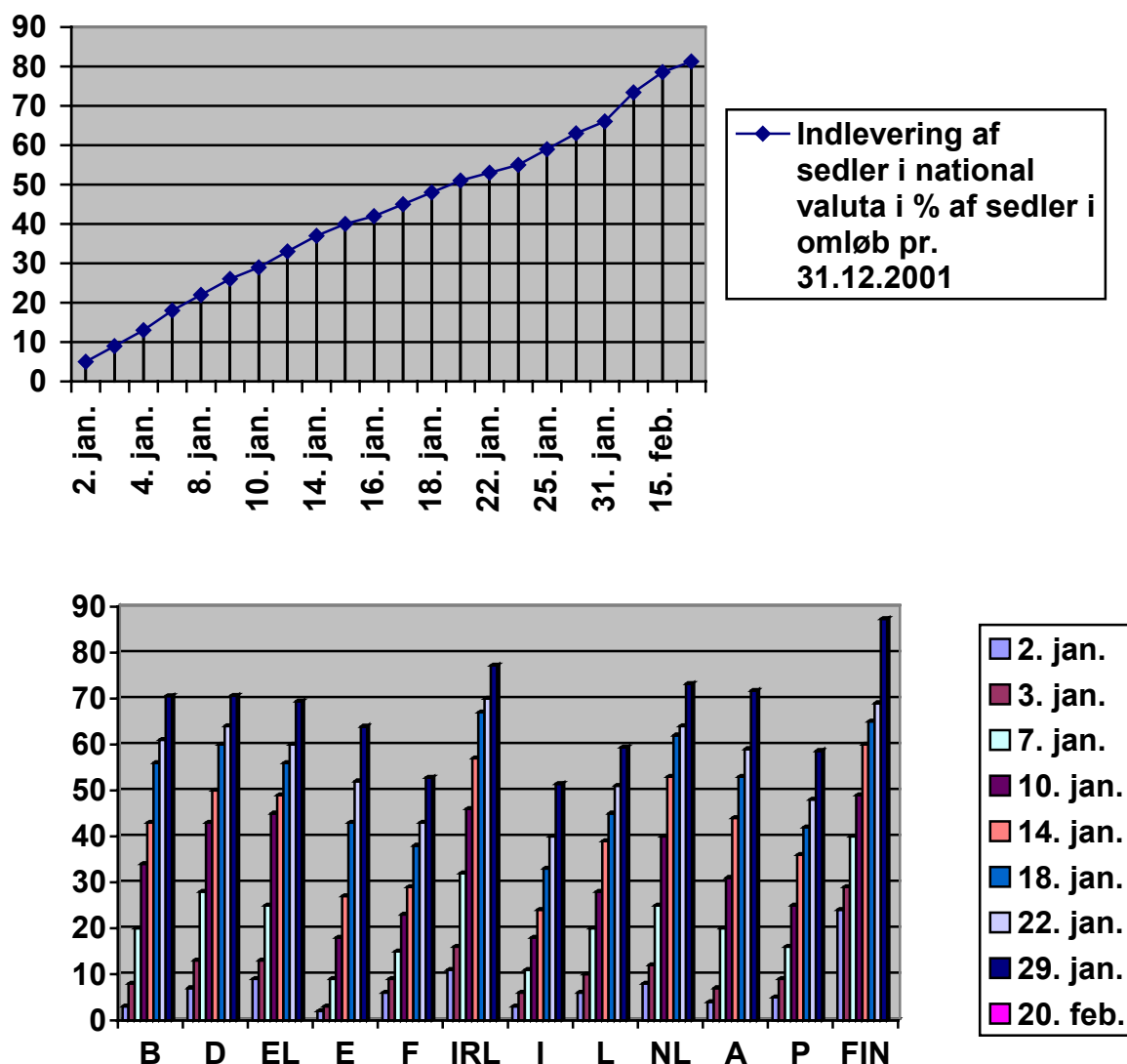
Kontantbetalingernes andel af det samlede antal betalinger steg i de fleste deltagerlande i de første to uger af januar, da forbrugerne forsøgte både at afsætte deres gamle nationale valutaer og anvende euroen i praksis. Situationen begyndte at blive normaliseret i anden halvdel af januar måned. Endelig har overgangen til eurosedler og -mønter ikke givet anledning til særlige problemer. Konverteringen af konti, kort og betalingsterminaler forløb stort set tilfredsstillende.

2.4. Indlevering af de gamle nationale valutaer

Selv om distributionen af eurosedler og -mønter er fordelt på tre måneder, er indleveringen af de nationale sedler og mønter stort set sket på nogle uger, hvilket betød store flaskehalse for bankernes lagre og for pengetransporterne og store forsinkelser for sorteringen og optællingen - navnlig for mønternes vedkommende - og dermed for de handlendes konti i bankerne og bankernes konti i centralbanken.

Over en tredjedel af de sedler (udtrykt i værdi), der var i omløb den 31. december 2001, var indleveret til nationalbankerne pr. 11. januar. 50 %-tærsklen blev overskredet ti dage senere den 21. januar. Den 8. februar var næsten $\frac{3}{4}$ af sedlerne indleveret. Det faktiske omløb af de gamle valutaer var i virkeligheden meget mindre, end tallene antyder, på grund af de fyldte midlertidige lagre, der medførte store forsinkelser for centralbankernes optælling af sedler. Da nogle af sentimentale grunde beholder gammel valuta samt på grund af tab og udenlandske turisters besiddelser vil en del af sedlerne og navnlig mønterne formodentlig aldrig blive indleveret. Man skal endvidere være opmærksom på, at den periode, i hvilken der kan indleveres gammel valuta, er meget lang; den er endda for de fleste deltagerlandes vedkommende ubegrænset, hvad angår sedler, hvis de indleveres i centralbankerne (se bilag).

**Indlevering af sedler i national valuta (udtrykt i værdi) i % af de sedler, der var i omløb
pr. 31. december¹⁰**

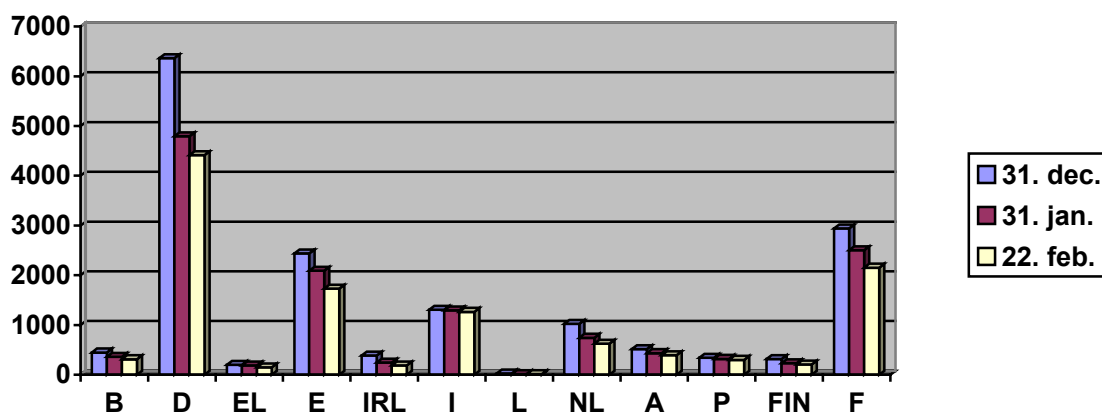

Indleveringen af mønter var generelt langsommere. Pr. 22. februar 2002 var således kun 27,9 % af de nationale mønter udtrykt i værdi (13,5 % i udtrykt i mængde) indleveret til centralbanken¹¹. På denne dato var en stor del af mønterne trukket tilbage fra det reelle omløb, men de var oplagret og afventede sortering og optælling. Indsamlingen af mønter arrangeret af velgørende organisationer er stadig i gang. Det skal bemærkes, at indsamlingen af opsparede mønter, som en række deltagerlande organiserede i 2001, gav mulighed for at indsamle (udtrykt i værdi) et beløb svarende til 9 % af de mønter, der var i omløb.

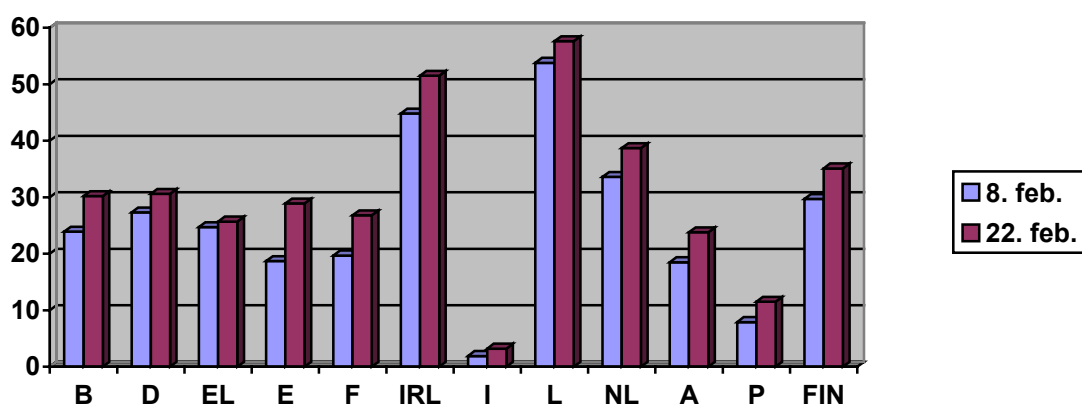
¹⁰ Kilde : Den Europæiske Centralbank.

¹¹ En betydelig del af mønterne vil i øvrigt aldrig blive indleveret.

Nationale mønter i omløb udtrykt i værdi (mio. EUR)¹².

Indlevering af mønter i national valuta udtrykt i værdi (%)

For at lette indleveringerne har flere banker udvidet deres åbningstider for at muliggøre flere pengetransporter.

3. ANDRE SPØRGSMÅL I FORBINDELSE MED INDFØRELSEN AF EUROSEDLER OG -MØNTER

Her melder sig spørgsmål vedrørende prisstabilitet, transaktionernes sikkerhed, kvaliteten af sedler og mønter, forfalskning og tilpasning af automaterne.

3.1. Prisstabilitet i forbindelse med overgangen til euro

Kommissionen havde frygtet, at hvis der ikke blev foretaget en hurtig statistisk opfølgning af prisudviklingen, ville borgerne fejlagtigt få indtryk af, at der var tale om en generel prisstigning i forbindelse med indførelsen af euroen. Denne frygt bekræftes i høj grad af undersøgelserne blandt forbrugerorganisationer og ngo'ere og nettet "euro facile" samt eurobarometer-undersøgelsen ved udgangen af januar¹³, idet 67 % af borgerne mener, at

¹² Kilde: ECB.

¹³ Flash 121. "Euro attitudes in the euro zone", januar 2002.

priserne oftest er blevet afrundet opad, 28 % at stigninger og fald går lige op, mens 1,9 % mener, at priserne oftest er blevet afrundet nedad. De mest pessimistiske, hvad angår prisstigninger, er tyskerne og franskmændene (76 %) fulgt af hollænderne (72 %) og irerne (71 %). Portugal er det eneste land, hvor flertallet ikke (49 %) føler sig overbevist om, at indførelsen af euroen har medført prisstigninger.

De oplysninger, som Eurostat offentliggjorde den 28. februar bekræfter, at der ikke har været tale om en generel prisstigning i forbindelse med pengeombytningen. Således anslås det, at overgangen til euroen har bidraget til den månedlige prisudvikling med mellem 0 % og 0,16 %. De prisstigninger, der er konstateret i forbindelse med euroen, er generelt set i servicesektoren. Den årlige inflation steg ganske vist fra 2,0 % til 2,7 % fra december til januar, men denne udvikling kan væsentligst tilskrives en kombination af stigende oliepriser og stigende priser for frugt og grøntsager (på grund af dårligt vejr) og visse skatte- og afgiftsstigninger.

I en eurobarometer-undersøgelse i midten af februar anførte 61 % af de små og mellemstore virksomheder, at overgangen til euro havde været prisneutral for deres vedkommende, 24 % havde hævet nogle priser og sænket andre. Det antal virksomheder, der anfører at have afrundet nedad (6 %), er stort set det samme antal som dem, der anfører at have afrundet opad (8 %).

De frivillige pris aftaler, bl.a. den europæiske aftale indgået på Kommissionens initiativ i april 2001, er stort set blevet respekteret.

3.2. Transaktionernes sikkerhed

Transaktionernes sikkerhed har været meget tilfredsstillende hele vejen igennem. På trods af et hidtil uset antal pengetransporter og en næsten fordobling af antallet af sedler og mønter distribueret til de økonomiske aktører, har der været meget færre hændelser end normalt, hvilket viser, at sikkerhedsforanstaltningerne har været effektive (eskorte ...).

Der blev kun konstateret 27 tyverier af eurosedler og 17 tyverier af euromønter fra september til december 2001 (heraf næsten en tredjedel i Tyskland, hvor forhåndsdistributionen allerede var begyndt i september måned). For sammenligningens skyld kan det nævnes, at der i 2000 i alt var 5 184 bankrøverier i euroområdet¹⁴. Resultaterne, hvad angår beskyttelse af euroen, kan således betragtes som usædvanlig gode.

3.3. Kvaliteten af eurosedler og -mønter

Reglerne for kontrol med produktionskvaliteten af eurosedler og -mønter har vist sig særdeles effektive. Der er kun set få tilfælde af forfalskning af nogle 5-eurosedler i Frankrig, 10-, 20- og 500-eurosedler i Finland, 100-eurosedler i Grækenland og Bulgarien (fremstillet i Nederlandene) og nogle 1-cent mønter i Italien, 20-cent mønter i Frankrig og 2-euromønter i Østrig. Sandsynligheden for at modtage defekte euro er på under en ud af femhundredemillioner for mønternes vedkommende og en ud af tohundredemillioner for sedlernes vedkommende.

En tysk undersøgelse har rejst spørgsmålet om giftigheden af de pigmenter, der anvendes ved fremstillingen af 10-eurosedler. De test, der er gennemført på foranledning af Den

¹⁴ Kilde: Den Europæiske Banksammenslutning.

Europæiske Centralbank, konkluderer, at der kun er tale om en sundhedsrisiko ved indtagelse af over 400 10-eurosedler.

Forskellige undersøgelser har kritiseret tilstedeværelsen af nikkel i 1- og 2-euromønterne på grund af den allergirisiko, der kan følge deraf. De videnskabelige undersøgelser, som blev gennemført for nogle år siden på Europa-Kommissionens foranledning, har klart godtgjort, at anvendelsen af nikkel i mønterne ikke har allergifremkaldende virkninger¹⁵.

3.4. Forfalskning

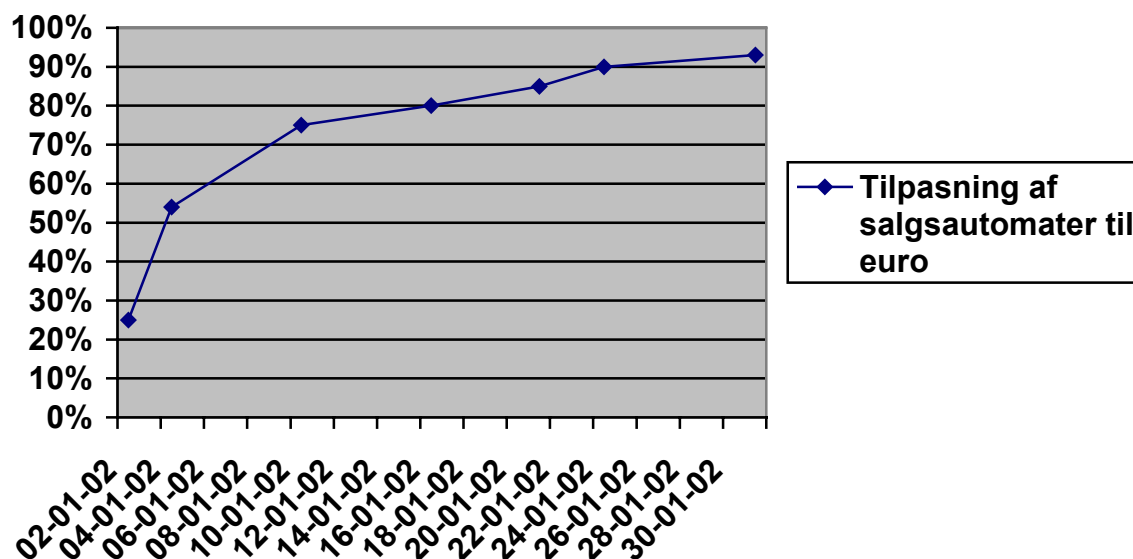
De nye euromønter og -sedler er bedre beskyttet mod forfalskning end nogen af de gamle nationale valutaer. En række specialister havde forudset forfalskninger af euroen allerede fra den 1. januar, men det må konstateres, at der i hele januar måned ikke blev fundet et eneste tilfælde. Der blev kun konstateret omkring halvtreds mindre forfalskninger (anvendelse af fotokopierede sedler, scannede og derefter trykte sedler, sedler udklipet fra plakater ...) i januar, hvilket er et usædvanlig lavt tal (i gennemsnit blev der opdaget 2000 kopier af nationale sedler hver eneste dag i 2001). Resultatet er ligeledes meget tilfredsstillende for mønternes vedkommende, idet der kun blev fundet to kopier af dårlig kvalitet i januar.

I de fleste tilfælde blev disse grove forfalskninger opdaget, inden pengene kom i omløb.

3.5. Tilpasning af salgsautomater

På trods af Europa-Kommissionens gentagne advarsler undervurderede en række operatører af salgsautomater i deres planer den hastighed, med hvilken den nye valuta blev udbredt, idet man først havde regnet med at nå tærsklen på 50 % af betalingerne i euro i løbet af den tredje uge af januar (mens det niveau blev nået allerede ved udgangen af den første uge). Det betød hyppige omsætningstab og enkelte forsinkelser med tilpasningen af udstyret, som det på grund af flaskehalse, hvad angår kvalificeret personale, viste sig at være vanskeligt at indhente hurtigt.

¹⁵ Der skal mindes om, at euromønternes sammensætning blev fastlagt ved forordning af Det Europæiske Råd i 1998 efter en omfattende debat. Nikkel var almindelig udbredt ved fremstillingen af de nationale mønter i EU. Af tekniske grunde var det nødvendigt at anvende nikkel i 1- og 2-euromønter, da de andre metaller ikke gav mulighed for at opnå samme kvalitet. 92 % af de euromønter, der er i omløb, indeholder ikke nikkel, mens 75 % af de tidligere nationale mønter indeholdt dette metal.

Kilde : Finansministerierne. Oplysningerne er vejledende.

Der er indberettet nogle tilfælde af afvisning af mønter fremstillet i andre deltagerlande i euroområdet i salgsautomaterne. Disse problemer skyldes en forkert indstilling af automaterne, der er blevet testet udelukkende med de nationale serier og ikke med et toleranceinterval, der dækker alle serierne i euroområdet.

3.6 Indførelse af euroen i tredjelande

Ifølge Den Europæiske Centralbank forsynede Eurosystemet i december 2001 26 centralbanker eller særlige finansieringsinstitutter¹⁶ uden for euroområdet med ca. 4 mia. EUR. Der er desværre ingen oplysninger til rådighed om bankernes videredistribution, der formodentlig har været den væsentligste forsyningskilde for finansieringsinstitutter i tredjelande. Ifølge de oplysninger, som Kommissionens delegationer har modtaget i ca. fyrre lande, var der eurosedler til rådighed allerede fra de første dage i januar. En række forbrugere i kandidatlandene har været nysgerrige og har forsøgt at skaffe sig euro.

Mange sedler fra euroområdet, navnlig tyske, henlå eller blev brugt i de central- og østeuropæiske lande. Der blev i 2001 påbegyndt en massiv indlevering af disse sedler, navnlig via indskud på valutakonti¹⁷. Vekslinger og kontoindskud var ligeledes meget høje i første uger af 2002. Ifølge oplysninger indsamlet af den europæiske sparekassesammenslutning andrager indleveringerne af sedler i national valuta fra euroområdet til sammenslutningens finansielle medlemsinstitutioner i de central- og østeuropæiske lande et beløb, der i alt svarer til 333 mio. EUR. Det skal bemærkes, at borgerne har modtaget flere euro (udtrykt i værdi), end de har indleveret i national valuta i Tjekkiet, Ungarn, Letland og Litauen. Derimod har de polske borgere indleveret et større beløb i national valuta, end de har hævet i euro i Polen, Albanien, Bulgarien og Slovakiet, uden at det kan fastslås, om vekslingen er sket til fordel for den lokale valuta eller dollaren.

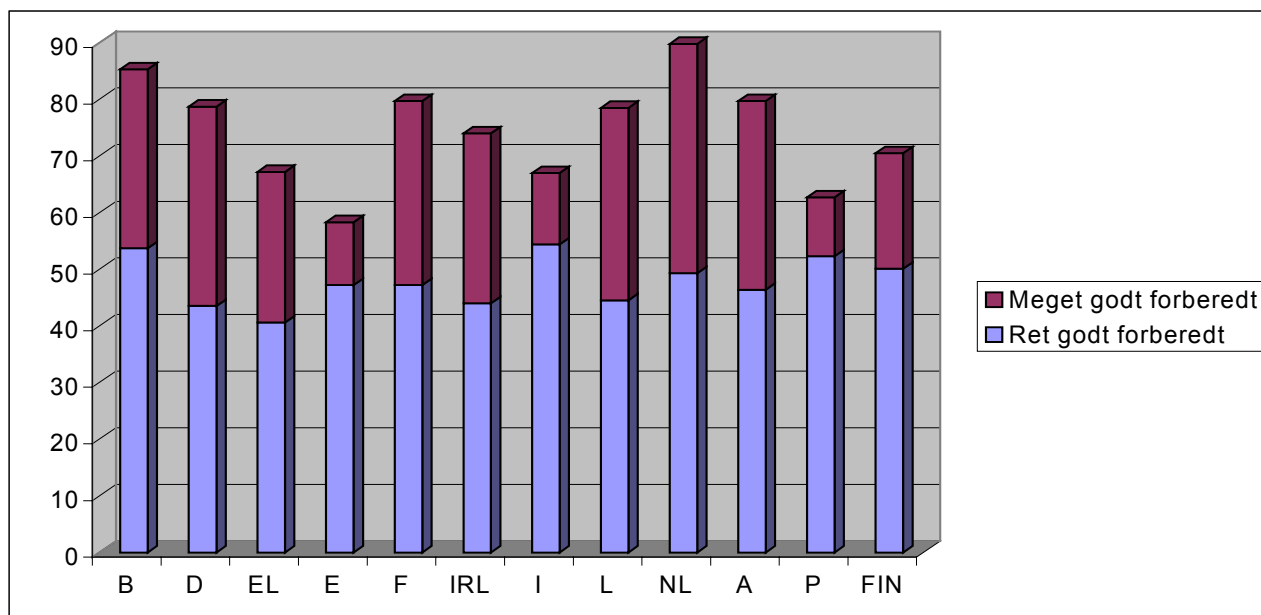
¹⁶ De banker, der er aktive på markedet for store sedler, kunne blive forhåndsforsynet direkte.

¹⁷ For eksempel var indlån på valutakonti i andet semester 2001 ifølge de berørte landes centralbanker på omkring 400 mio. EUR i Kosovo (svarende til 25 % af Kosovos nominelle BNI) og på 3 mia. EUR i Kroatien (svarende til 15 % af det kroatiskke nominelle BNI).

4. BORGERNES REAKTIONER PÅ EUROEN

Kommissionens eurobarometer-undersøgelse (spørgsmål stillet mellem den 21. og den 31. januar 2002) giver oplysninger om borgernes reaktion på euroen og påviser eventuelle nationale forskelle. Resultaterne kan inddeles i fire kategorier :

4.1. Vurdering af effektiviteten af forberedelserne til indførelsen af euroen

Gennemsnitlig trefjerdedele af borgerne mente at være godt eller meget godt forberedt den 1. januar 2002 (26 % meget godt forberedt, 48 % godt forberedt). De mest fortrøstningsfulde er hollænderne (90 %), belgierne (85 %) og franskmændene (80 %). De mindst fortrøstningsfulde er portugiserne (62 %), spanierne (67 %), italienerne (67 %) og grækerne (67 %). Selvstændige og ansatte (81 %) føler sig bedre forberedt end arbejdere (76 %) eller de ikke-erhvervsaktive (66 %).

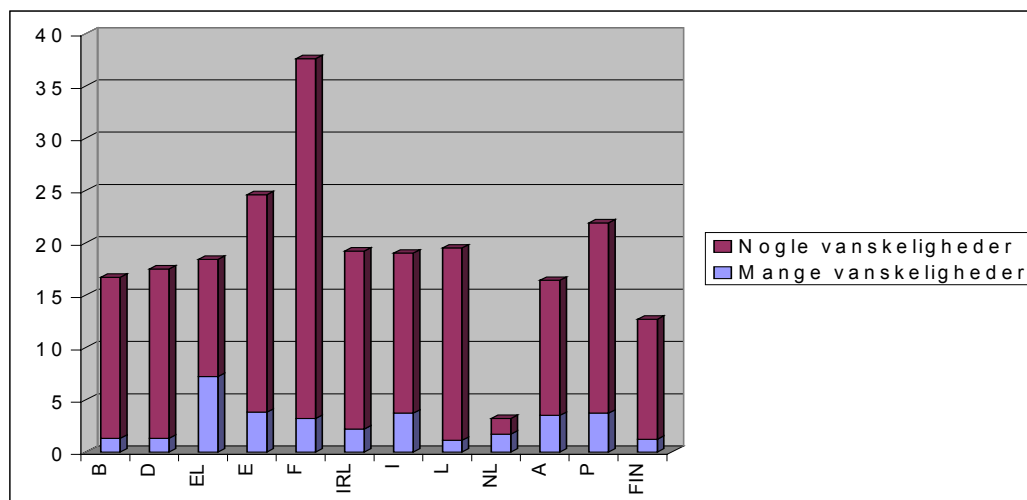
Vurderingen af oplysningsindsatsen er meget positiv. Ca. 58 % af borgerne mener, at den tidlige overgang til euro på bankkonti bidrog til et bedre kendskab til den nye valuta. 59 % af borgerne har samme mening om den tidlige overgang for fakturaer fra offentlige værker og 77 % om den dobbelte prisskiltning.

4.2. Borgernes fortrolighed med anvendelsen af euroen

Ved udgangen af januar gav euroen endnu anledning til nogle vanskeligheder for hver femte borger og mange vanskeligheder for hver femogtredivte borger (2,8 %). I otte lande (D, SP, IT, L, NL, A, P og FIN) havde de fleste af de adspurgte ingen vanskeligheder. De to lande, hvor befolkningen generelt siger at have flest vanskeligheder, er Frankrig (38 %) og Spanien (25 %). Nederlandene skiller sig ud ved, at befolkningen stort set ingen vanskeligheder har (3,2 %), hvilket formodentlig skyldes den store oplysningsindsats¹⁸. Kvinder har generelt flere vanskeligheder end mænd (25 % mod 18 %). Samlet kan disse resultater betragtes som fine for alle landes vedkommende.

¹⁸ Det nederlandske budget til oplysning i perioden 1996-2001 var på 67,7 mio. EUR, dvs. næsten 4,40 EUR pr. indbygger. Til sammenligning kan det nævnes, at det gennemsnitlige budget for oplysningskampagner i euroområdet har været på 1,05 EUR pr. indbygger.

Spørgsmål : Giver euroen i dag stadig anledning til mange vanskeligheder, nogle vanskeligheder, få vanskeligheder eller ingen vanskeligheder overhovedet ?

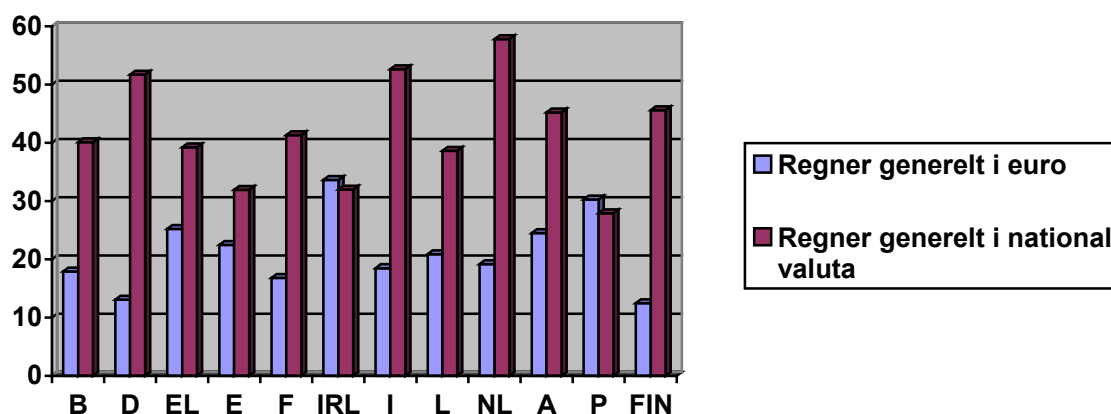

De fleste borgere (57 %) har ikke problemer med at genkende de forskellige euromønter eller med at bruge dem (66 %). Kun i Irland anfører de fleste (55 %), at de har problemer med at bruge euro. Personer på over 55 år (44 %) har generelt flere vanskeligheder med at genkende euromønterne end personer på under 24 år (30 %).

Sedlerne giver generelt anledning til meget færre vanskeligheder end mønterne. Således har 93 % af borgerne ingen problemer med at identificere dem, og 91 % har ingen vanskeligheder med at bruge dem.

Over $\frac{3}{4}$ af borgerne (77 %) har ikke indtryk af, at overgangen til euro har ændret deres indkøbsmønster. En ud af syv (15 %) mener at have købt mindre, en ud af hver fjortende mener at have købt mere. Irland skiller sig ud ved at have et stort antal forbrugere (37 %), som mener at have ændret deres indkøbsmønster. Kvinder mener generelt hyppigere end mænd at have ændret deres adfærd (24 % mod 19 %) væsentligst af forsigtighedsgrunde (17,5 % mener at have købt mindre). Der er ingen nævneværdig forskel afhængig af alder eller uddannelsesniveau.

Forbrugerne har stadig tit vanskeligt ved at huske priser i euro og forstå de nye værdier. Når de køber ind, regner de fleste (45 %) fortsat priserne ud i deres nationale valuta, mens 35 % regner i både national valuta og euro, og 18 % regner i euro. Irland og Portugal er de eneste to lande, hvor de fleste borgere siger, at de regner i euro frem for national valuta. Generelt regner mænd hyppigere i euro end kvinder (21 % mod 15 %), og personer på over 55 år (23 %) hyppigere end personer på under 24 år (16 %).

Borgerne anvender kun i begrænset omfang regnemaskiner og omregnere. 41 % bruger dem aldrig, 34 % nogle gange, 15 % ofte og 10 % altid. Franskmændene (41 %), grækerne (35 %) og irerne (34 %) skiller sig ud ved at have et stort antal borgere, der hyppigt eller altid anvender regnemaskiner eller omregnere formodentlig på grund af den udviklede omregningssats.

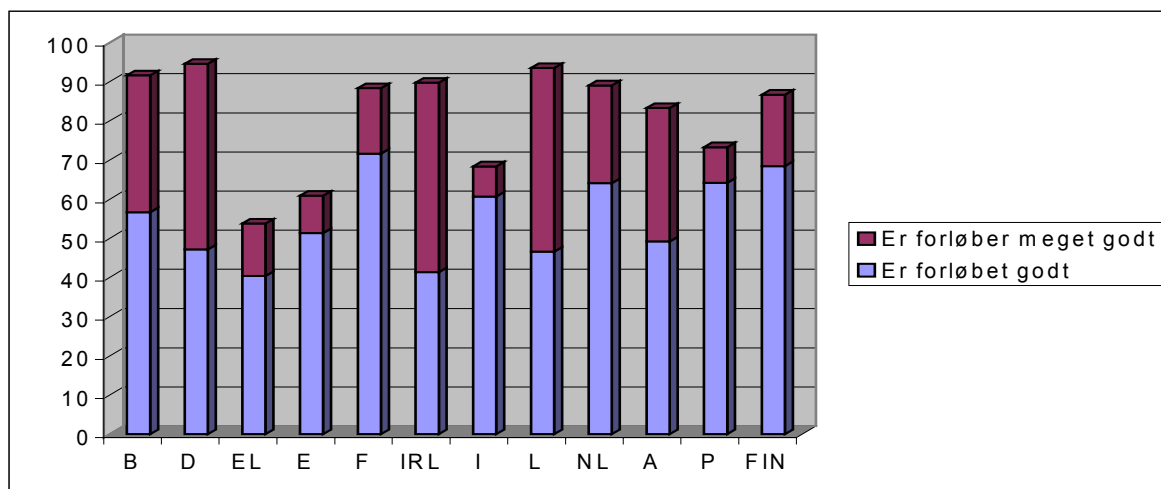
Når man spørger borgerne, om de fortsat ønsker dobbelt prisskiltning, svarer de fleste (54 %), at de ønsker, at de handlende ophører med dobbelt prisskiltning, når perioden med to valutaer er udløbet, at bankerne ophører med at angive modværdien i national valuta (59 %), og at modværdien heller ikke bør angives på fakturaer (58 %). Resultaterne varierer imidlertid mærkbart fra et land til et andet. De fleste franskmænd (64 %), irere (56 %), finner (56 %) og spaniere (50 %) ønsker f.eks. fortsat dobbelt prisskiltning i forretningerne, mens de fleste tyskere (65 %), hollændere (64 %), luxemburgere (64 %) og italienere (60 %) ikke ønsker det. Der er ingen afgørende forskel i svarene efter alder eller uddannelsesniveau.

4.3. Borgernes generelle vurdering af overgangen til euro

Omkring 60 % af borgerne mener, at overgangen til euro for dem personligt vil give flere fordele end ulemper. Denne procent er meget høj i Luxembourg (79 %), Irland (75,8 %) og i Portugal (71 %). Den er meget under gennemsnittet i to lande, nemlig Tyskland (49 %) og Østrig (45 %). Personer på over 55 år (52 %) er langt mindre optimistiske end personer på under 24 år (71 %). Næsten to tredjedele af borgerne (64 %) anfører, at de føler sig mere som europæere takket være euroen.

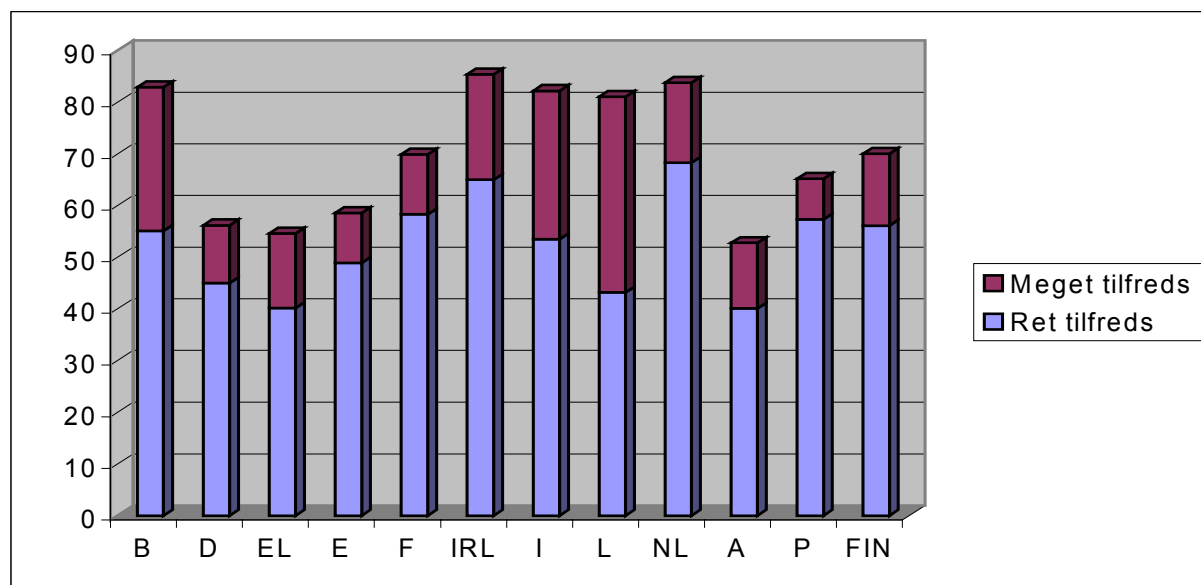
Vurderingen af indførelsen af eurosedler og -mønter er således særdeles positiv, idet over 80 % af borgerne mener, at den er forløbet godt eller meget godt.

Spørgsmål: mener De, at overgangen til eurosedler og -mønter i Deres land er gået meget godt, ret godt, ret dårligt eller meget dårligt ?

Endelig siger over to tredjedele af borgerne i euroområdet, at de personligt er tilfredse eller meget tilfredse med, at euroen er blevet deres valuta, hvilket er et usædvanlig højt resultat, der bekræfter de europæiske borgeres begejstring for deres valuta. Tyskland, Grækenland og Østrig skiller sig ud ved at have flere utilfredse borgere end gennemsnittet, mens tilfredsheden er særlig udbredt i Irland (85 %), Belgien (83 %), Italien (82 %) og Luxembourg (81 %). Mænd (73 %) er gennemsnitlig mere tilfredse med valutaskiftet end kvinder (61 %), og personer på under 24 år (78 %) mere tilfredse end personer på over 55 år (61 %).

Spørgsmål : Er De alt i alt personligt meget tilfreds, ret tilfreds, ret utilfreds eller meget utilfreds med at have fået euroen som valuta ?

Deltagerlandenes oplysningskampagner, som Kommissionen medfinansierer, vil fortsætte nogle måneder endnu for at bistå borgerne ved omstillingen.

5. SMV'ERNES OMSTILLING TIL EUROEN

Generelt har frygten for, at SMV'erne skulle være dårligt forberedt, vist sig at være ubegrundet. Den store indsats, som de nationale forvaltninger, banker og faglige organisationer har gjort for at oplyse virksomhederne, har båret frugt. Eurobarometerundersøgelsen fra medio februar 2002 giver et meget tilfredsstillende billede, der står i modsætning til de foregående undersøgelser, idet det lykkedes for mange SMV'ere at omstille sig til euroen i sidste øjeblik.

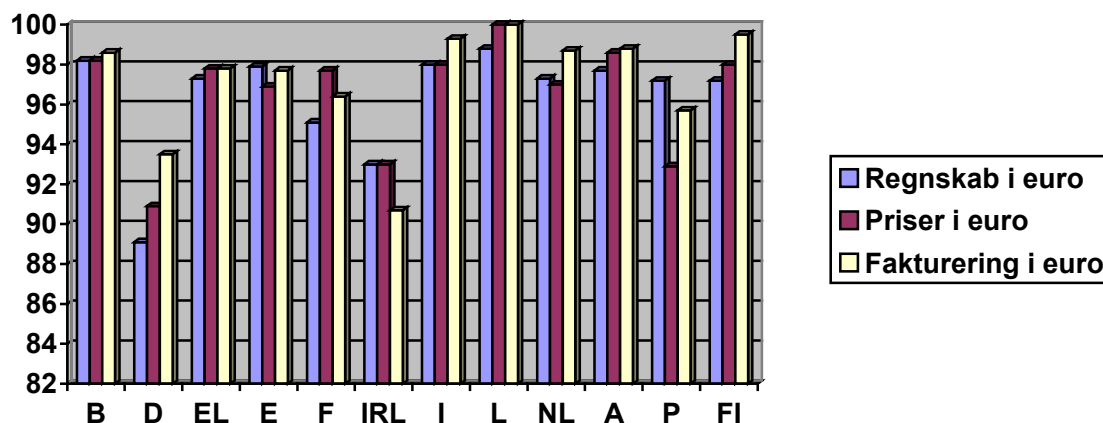
De indkomne svar kan opdeles i tre kategorier :

- SMV'ernes forberedelse pr. 1. januar
- de konstaterede vanskeligheder
- deres samlede vurdering af overgangen til euro.

5.1. SMV'ernes forberedelse pr. 1. januar 2002

Resultaterne er stort set meget tilfredsstillende, idet 95 % af SMV'erne fører regnskab i euro, 96 % beregner deres pris i euro, og 97 % udsteder fakturaer i euro. Der er kun få forskelle mellem medlemsstaterne. Resultaterne ser ud til at blive lidt bedre i takt med, at virksomheden bliver større.

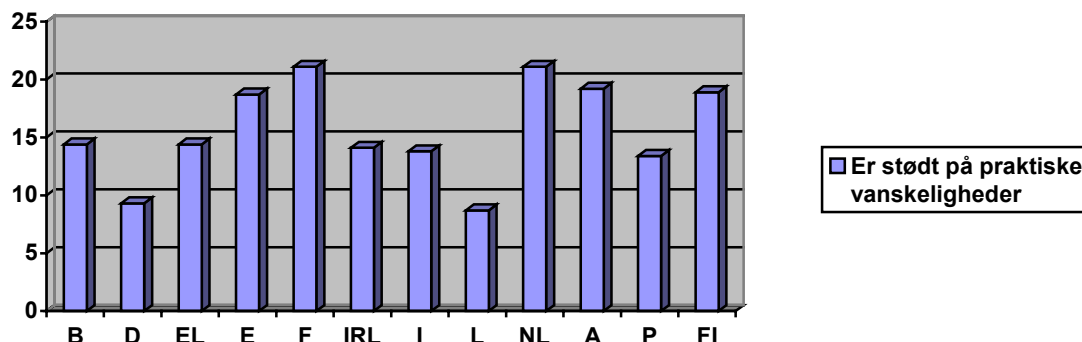
Næsten 84 % af de virksomheder, der endnu ikke fører regnskab i euro, har til hensigt at gå over til euro inden udgangen af februar. Det samme gælder for 81 % af disse virksomheder, hvad angår beregning af priser, og for 87 % af virksomhederne, hvad angår fakturering.

Under 9 % af virksomhederne har i 2002 modtaget dokumenter (prislistes, fakturaer ...), der ikke angav værdien i euro. Manglende angivelse af værdien i euro er specielt sjælden i Portugal (4,2 %) og i Belgien (5,3 %). Det sker hyppigere i Irland (12,7 %) og navnlig i Nederlandene (20,8 %). Der er generelt tale om fakturaer (68 %), tilbud (35 %), betalinger (18 %) og langt sjældnere skattemæssige dokumenter (6,5 %) eller dokumenter vedrørende sociale forhold (6 %). I langt de fleste tilfælde fremsendes disse ikke-eurokompatible dokumenter af leverandører.

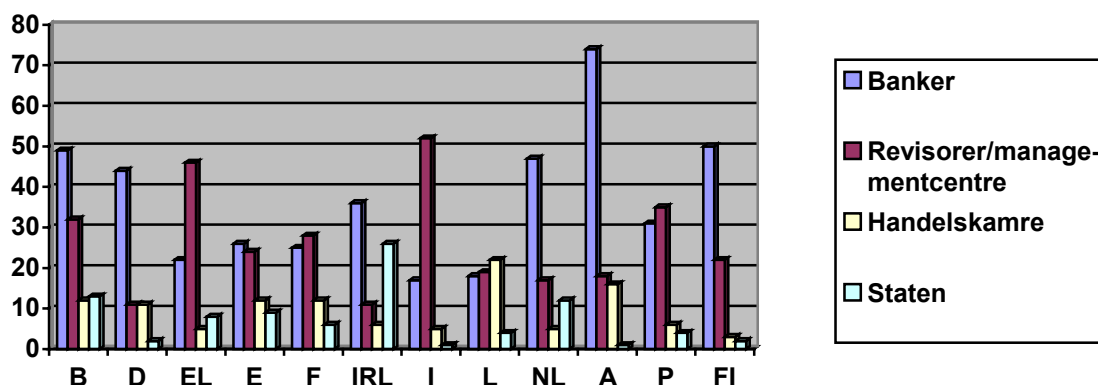
5.2. De praktiske vanskeligheder i forbindelse med overgangen til euro

Over 85 % af SMV'erne anfører, at de ikke har haft praktiske vanskeligheder i forbindelse med overgangen til euro. Resultatet er forholdsvis tilfredsstillende i samtlige deltagerlande. Virksomheder med under 10 ansatte har generelt haft færre vanskeligheder (14 %) end virksomheder med over 50 ansatte (21 %).

De få problemer, der har været, har generelt vedrørt edb-systemer (36 %), prisfastsættelse eller prisskiltning (25 %) eller fakturering (19 %). SMV'erne anfører, at de har fået mest hjælp fra banker (31 %), revisorer og managementcentre (29 %) og handelskamre (9 %). Kun 4 % af virksomhederne nævner staten, dog bortset fra Irland (26 %).

Spørgsmål : hvem har hjulpet Dem mest med at forberede overgangen til euro ?

5.3. Samlet vurdering af overgangen til euro

SMV'erne har ikke haft ubehagelige overraskelser i forbindelse med overgangen til euro, idet 60 % af virksomhederne mener, at overgangen er forløbet som planlagt, mens 35 % mener, at det gik lettere end forventet.

Omkring 2/3 af virksomhederne mener ikke, at overgangen til euro har påvirket deres aktivitet, og hver femte virksomhed forventer en positiv virkning.

6. BILAG

Bestemmelser vedrørende ophør af perioden med to valutaer og veksling af national valuta

	Veksling i banker efter ophør som lovligt betalingsmiddel	Veksling efter ophør som lovligt betalingsmiddel ⁽¹⁾	Gratis veksling for kunder	Gratis veksling for ikke-kunder
Belgien	31.12.2002	Sedler: ubegrænset Mønter: ultimo 2004	Indskud i BEF: gratis uden øvre grænser indtil den 31.12.2002 Veksling af BEF: gratis for sedlers vedkommende uden øvre grænser indtil den 28.2.2002 mod varsel hvis store beløb	De fleste banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb
Tyskland	Mindst indtil 28.2.2002. En vis fleksibilitet derefter	Ubegrænset	Afhænger af den enkelte banks beslutning. Nogle banker har allerede anført, at de ikke vil tage gebyr for veksling af national valuta	Mange banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb (500 DEM)
Grækenland	Positive. Afgøres af hver enkelt bank	Sedler: indtil 1.3.2012 Mønter: indtil 1.3.2004	Ingen begrænsning	Mange banker vil veksle national valuta gratis uanset beløb. Veksling af større beløb skal varsles
Spanien	30.6.2002	Sedler og mønter: ingen begrænsning	Ingen begrænsning indtil 30.6.2002 i banker for kunder og og ikke-kunder. Ubegrænset veksling i den spanske centralbank	Mange banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb
Frankrig	30.6.2002	Sedler: indtil 17.2.20012 Mønter: indtil 17.2.2005	Ingen begrænsning	Mange banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb
Irland	For en endnu ikke fastsat periode	Ubegrænset	Mindre beløb op til i alt (mindst) 500 IEP pr. person	Mange banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb
Italien	30.6.2002	Sedler og mønter: indtil 1.3.2012	Den italienske banksammenslutning anbefaler: veksling af beløb på op til to gange den daglige grænse for hævnninger i pengeautomater (ca. 500 EUR) Ubegrænset veksling med én arbejdsdags varsel	Mange banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb
Luxembourg	30.6.2002	Sedler: ubegrænset Mønter: ultimo 2004	Banker og posthuse vil veksle op til 1 000 EUR. Euro-centre vil veksle beløb på over 1 000 EUR	Gratis veksling for ikke-kunder inden for en grænse, der fastsættes af hver enkelt bank
Nederlandene	31.12.2002 (bankerne kan tage gebyr for veksling fra den 1.4.2002)	Sedler: indtil 1.1.2032 Mønter: indtil 1.1.2007	Private bankkunder kan indsætte eller veksle national valuta gratis indtil 1.4.2002	De fleste banker vil veksle national valuta mod et gebyr
Østrig	Besluttet af den enkelte bank efter den 28.2.2002	Ubegrænset	Anbefalet maksimum på 50 000 ATS	De fleste banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb
Portugal	30.6.2002	Sedler: indtil 30.12.2022 Mønter: indtil 30.12.2002	Bankerne anbefaler, at veksling sker ved indskud på konti. Gratis veksling for kunder. Yderligere vekslinger afhænger af hver enkelt banks regler	De fleste banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb eller ubegrænset
Finland	Besluttet af hver enkelt bank	Sedler og mønter: indtil 29.2.2012	Ingen begrænsning for beløb eller hyppighed, når vekslingen sker ved indskud på konti	De fleste banker vil veksle national valuta gratis op til et vist beløb

(1) I centralbankerne.